

25.01.2016 Lahemaa kultuuripärandikoosolek

Kohal olid: Krista Kingumets, Ave Paulus, Ly Renter, Aarne Vaik, Linda Metsaorg, Ingeldrin Aug, Ennu Tsernjavski, Imbi Mets, Villu Jahilo, Tiiu Lepnurm /vastavalt lisatud nimekirjale/

Memo koostas: Krista Kingumets

I Avaloeng merekultuurist, merekultuuri aasta tegevustest ja pärandist. Karen Jagodin

II Ave Paulus, 2016. aasta kultuuripäranditegevused ja Lahemaa sünnipäev

2016 tegevuste nimekiri:

1. Lahemaa sünnipäev. 2.juuli?

Võimalikud tegevused sel päeval: rannikumatkad, avatud kohvikud külades, Lahemaa külade ja talude külastus, õhtul pidu...? Nt. linnulaulu hommik Altjal, pannkoogid Sagadis, Kasispeal torni avamine, Pärಿಸpeal rannaretk jne. Eesmärk tutvustada ka külasid, mis turistidele nii tuntud pole. Huvilised saavad käia omapead kui organiseeritult bussitranspordiga ühest paigast teise.

Lisaks oleme mõelnud korraldada rahvusvahelise konverentsi: „Kultuuripärand, kohalik kogukond, kaitsealad.

Otsustati: üritus toimub 02.juuli 2016!

Järgmise koosoleku esialgne kuupäev: 05.aprill 2016. Enne koosolekut koondab Ave mõtteid meili teel.

Kultuuripärandi koolitused

2. 6.veebruar – Puust taluloomade meisterdamise õpituba. Meister Vahur Kõrbe.

Kolgaküla rahvamaja. Kell 11-15. NB!! Võta kaasa oma nuga. Kui tahad, ka veidi pärnapuud või mõni põnev oks. Vajalik eelnev registreerimine:

Ave.paulus@keskkonnaamet.ee

Grupp 15 inimest + lapsed

3. Pilliroo kogumise ja kasutuse õppepäevad 12.-13.märts – pilliroo kogumine, väljavedu hobusega, pilliroo kasutus traditsioonilise ehitusmaterjalina - soojustus, katused jpm. Pärಿಸpea küla, Aaviku talu, SRIK, roomeistrid Tallinnast ja Hiiumaalt

Kogume kohalikku roogu ja siis paneme selle katusele. Toimub Pärಿಸpea külas. Koolitaja T. Elvisto.

Toimub märtsis, kuna veebruaris roo kogumine võib olla problemaatiline. Kogumise variandid: sirp, vikat, roorauad, traktorid jne. Rookombainid tööstuslikus kasutamises. Märtsis proovitakse erinevaid meetodeid roo kogumisel. Teooria 12 ja praktika 13.03.

4. Rahvapärимuse kogumise ja salvestamise koolitus. 8.-10.aprill. Jüri Metssalu

(Kirjandusmuuseum), Rein Maran, Toomas Tuul

Aprill-mai lepitakse kokku inimestega, kes hakkavad välitöid tegema selles vallas. Aprilli koolitus suunatud vabatahtlikele, kes kohapärимust koguda soovivad– kuidas seda jäädvustada filmile ja fotole.

Koht täpsustamisel, vbl Käsmu Meremuuseumis. Registreerimise eeldus juba kogutud materjali olemasolu.

5. Arheoloogiapäev Lahemaal 14. mail koostöös Muinsuskaitseametiga. Palmse-Vihaso-

Käsmu välimatk ja loengud, seminar ja näituse avamine

Mõned loengud Palmses + välimatkad kiviaja paikadesse nt Vihasoos (Lektor T.Moora,

G.Vedru, A.Vaik – muististe kollektsioon Käsus). Õhtul eraldi loengud, uue nurga alt – viikingiaeg ja kiviaeg.

6. **Merekultuuri konverents Käsme meremuuseumis** 18-19.juunil koostöös Muinsuskaitseametiga. Tutvumine vrakkidega, loengud Lahemaa ja Eesti merenduse ajaloost, väljasõit, ...
Võiks kaasata Päästeameti – saab kasutada nende aluseid. Käsme korraldamas hetkel aluseid, millega minna.

L.Renter – võiks olla ka lastele suunatud tegevusi ka! Noorte vette viimine – nt Maili Roiu (Muinsuskaitseamet) võib koolitada akvalangiste.

7. Lahemaa kalastustraditsioonide projekt **ning põhjaranniku kalanduse konverents 10.-11.september – rannakalandus, rändpüük, sõbrakaubandus: traditsioonide koolitused ja jäädvustamine (3X2päeva) - see suuremate sorti ettevõtmine peaks teoks saama koostöös mitmete osapooltega ning merekultuuri jt programmide toel**
Selleks tegevuseks võiks taotleda Merekultuuri ürituste alt, 1500 eur. Igale poolsaarele mõni kalapüügitraditsioone tutvustav koolitus ja võtete jäädvustamine. Rõhk rändpüügil, sõbrakaubandusel jne, mis esineb vaid Põhja-Eestis.

8. **Lahemaa ehituspärandi koolitus** 1.-7. august – pillirookatus traditsioonilisel meetodil + mitmeid teisi töötubasid, seminar ja väljasõit.
Reaalset tööd 3 päeva – 1 päev seminar, 3 päeva tööd, viimane päev ringsõit
Väljasõit võiks olla nt Karepale, kus on palkehitud koolitus. Võiks käia maalilistes paikades. Teemad alles lahtised. Tavaliselt koolitus 5-päevane vahemikus 1-7.08.

L.Metsaorg – ehk võiks katuste teema juurde lisada ka traditsioonilise käsitöö roost – jõulukrässud, jõulukroonid jne.

L.Renter toetab ideed. Võiks olla meeste ja naiste tööd. Koolitus mitmekülgsem.

A.Paulus – nii kaob ära ehituspärandi koolituse mõte. Peamine on inimesi teadvustada, et rookatus võib olla odavam kui odavam katusematerjal poest. Roogu, mis jääb järele saab kasutada edaspidi. Jõulukräss ja – kroon sobib novembris-detsembris käsitöö toaks.

- 9. **Ökomäss: Lahemaa rannakülade pealinnas** 16.-18. september
Sel aastal võiks rannakülade vallutada Tallinna!

10. **Traditsioonilised Muuksi linnamäe talgud**- 15.oktoober
november-detsember? rannakeele päev? Rahvakultuur

MÕTTED JA IDEED:

Ettepanek 1.

E.Tsernjavskilt: Korraldada ohustatud hobusetõugude seminar sügisel!

A.Paulus – on tulnud ka ettepanek korraldada infopäev põlissortide teemal, sest see on osa meie kultuurist. Nt.Palmse õunaaias, kus vanu sorte. Vb annab kaks teemat ühendada.

Kaitsekorralduskavaga (edaspidi KKK) 2016-2017 planeeritavad ja läbi viidavad UURINGUD ja TEGEVUSED Lahemaa rahvusparkis:

2016-2017 Rannakülade mälumaastike projekt – allkirjastamisel , I.Aug projektijuht. Külade ajaloolised õiendid saab valmis aprill-mai. Pärand kogutakse suvel. Süvaintervjuud.

2016-2018 Sisemaakülade mälumaastike projekt – planeerimisel, loodetavasti veebruaris läheb projekt esitamisele.

2016-2017 Rahvakultuuri ja traditsioonilise elulaadi uuringud – Teemad: rannakalandusega seotud pärimus ja pohiranna murre – P.Norvik konsulteerib.

2016-2018 Looduslike pühapaikade inventuur Vihula valla osas – taotleja Looduslike pühapaikade keskus Tartus

2016-2018 Lahemaa rahvusparki kultuuripärandi infomaterjalid
infotahvlid ja hooldused

**KKK seis ja vajalikud tegevused Lahemaa rahvusparki kultuuripärandi kaitsel:
ehituspärandi ja elavate külamaastike kaitse strateegia ja tegevuskava algatamine**

I.Mets - KKK materjal on koos ja Keskkonnaametis menetluses. Kinnitatakse peadirektori käskkirjaga ning loodame, et kinnitatakse enne suve. Kui dokument on sisemise menetluse läbinud, siis tuleb ka tutvustuskoosolek – ilmselt märtsis. Kava koostatakse 10 aastaks ja 5 aasta pärast vahehindamine (kuidas on tegevused edenenud jne).

ETTEPANEK E. Tsernjavskilt:

Kõnnu vallal oli 200 ha metsa, mis hetkel on reformimata maa. Sellel alal on suusarajad, kallasarajad kus matkatakse jne. Ehk poleks kõige õigem majandada metsa seal suurte masinatega vaid hoopis hobustega. 10 aasta peale on 200 ha täiesti majandatav. KeA võiks olla initsiaator selle asja eestvedamisel. Lahemaal ja ümbruses on ligi paarsada hobust – seega tööjõudu on.

Esimene koostöö metsa väljavedamise osas on olemas – 26.02 püüame metsa vedada Oandul.

I.Mets – tuleb vaadata, mis on omandivorm. Tõenäoliselt on need RMK-le minevad maad. Tuleb

RMK esindajatega maha istuda ja läbi rääkida, mis on nende plaanid, raiemahud ja kavad jne.

RMK ise ühtegi raietööd ei tee – kõik käib hangete alusel.

E. Tsernjavski - Ettepanek hobustega metsaveo osas läbirääkimisi RMK-ga pidada koostöös Keskkonnaametiga.

KÜSIMUS:

Kuusalu vald tegi ettepanekuid kaitsekorralduskavasse ja R. Vaiksooga tegi ettepanekuid. Kas nendega on kava koostamisel arvestatud?

I.Mets – enamusega arvestati. On koostamisel ka Kuusalu valla üldplaneering. Jaanuari keskel arutasid Keskkonnaamet ja Kuusalu vald, kuidas KKK piirangutega arvestada üldplaneeringu koostamisel.

Merekultuuriaasta 2016

Karen Jagodin, Meremuuseum

Kodulehekül: <http://merekultuur.ee/> „Näoga mere poole!“

Uuringu kohaselt on keskmise eestlase jaoks on meri eelkõige vesi, siis puhkus ja rannas käimine ning palju hiljem abstraktsemad tähendused nagu jõud, vabadus jne ning tegevused nagu meresõit, teenistus jne.

Merekultuuri aasta logo võib kasutada aastaga seotud ürituste kuulutustel – soovituslikult paigutada üles paremasse nurka.

Aasta toob kokku Läänemere elukad ja kultuuriruumi märgid. Sihtrühm on avalikkus.

Kalender: koostöös Kultuuriinfo kalendriga, koondab kokku kõik merega seotud sündmused. Lisa soovi korral enda üritus ise! Kõik traditsioonilised üritused nagu kalurite päev, rannatulede öö jne toimuvad nagu ni. Kalendrisse jookseb kokku nõ. lisaürituse ja põhiüritusi toetav info.

Facebook: Merekultuuriaasta 2016

Aasta on jaotatud teemadeks: Jaanuar-veebruar: Pärand ja kultuur; Märts-aprill-mai: Ohutus ja haridus; Juuni-juuli-august: Puhkus ja elamus; September-oktoober-november: Ressurss ja võimalus

Fotokonkurss:

Koostöös Nikon Eestiga. Kestab terve aasta

Ideekonkurss: 15 000 eur fondi kogusumma, ühe projekti toetus max 1500.-

Toetatavad kaheksakuulised tegevused: 1. Loominguline eneseväljendus. Meri kui inspiratsiooniallikas ja 2. Kogukonda kokku toov, randlase pärandit ja oskusi tähtsustav sündmus.

Projektiidee esitamise tähtaeg 28.02.2016. Vajalik 2 lk ideekirjeldust, mis sisaldab seost merekultuuriaastaga, teostuseplaani, kuidas jõuab avalikkuseni ja eelarvet.

Rannaretk: Ajalooteemadele keskenduv programm läbi aasta, mis läbib Eesti rannakülasid. Eesmärk tuua fookusesse teatud piirkonna väärtused, tegevused jne. Valmib kohalike kogukonna esindajatega. 24 laupäeva aprillist oktoobrini. Ettekanded, osaluspõhised ettevõtmised, kohalik programm koostöös kohaliku kogukonnaga: kohalik muuseum, MTÜ, seltsing, partnerid: Muinsuskaitseamet, RMK jne. Kuupäevad: 24.sept – Narva, Narva-Jõesuu; 11. juuni – Eisma-Vainupea; 12.08 – Viinistu, Mohni; 30.07- Käsmu, Võsu; 10.09 – Prangli; 23.04- Viimsi; Pakri – 21.05; 30.04 – Haapsalu; Lindi, Liu – 02.07; Tõstamaa, Valgeranna, Pärnu – 26.04; Kunda, Purtse, Toila – 07.mai; Juminda ps – 06.08 ; Jõesuu, Neeme – 3.09; Tallinn, Lennusadam – 17.09; Tallinn, Kakumäe – 01.10; Suurupi, Rannamõisa – 18.06; Norarootsi, Riguldi – 16.07 jne...

Kuupäevades võib tulla muudatusi!

Haridusprogramm „Näoga mere poole“: eesmärk üle saja merendusvaldkonna eksperdi koolidesse tunde viima „Tagasi kooli“ egiidi all. Meri kui karjäärivalik, mereharidus, ohutus ja meri minu südames. Eestvedaja: J.Niit ja I.Parman, Mereakadeemiast. Kuni 31.01 võimalik end veel külalislektoriks registreerida. Külastused koolides märts-mai.

Noorte merelaager: Aktiivsed vaba-aja võimalused: purjetamine, süstasõit, lohesurf, SUP laud. Oodatud 8-16.a noored. Ajad:1.06-12.06 Tartu, Anne kanal; 13.06-26.06- Pärnu jne

Merefestivalide rändtelk: sisuka meelelahutuse vormis viib inimesteni sõnumit edasi: võistlused, mälumängud jne. Osaleb nt Tln Merepäevad, Sillamäe Merepäevad, Surfilaager, Kunda Sõbralaat, Silmufest Narva-Jõesuus, Emajõe fest Tartus jne.

Eesti armastatuim merelaul: ERR Menuga koostöös Eesti armastatuima merelaulu valimine.

Arvamusfestival Paides: Merekultuuriaasta arutelulava, diskussioonid mereriigi teemadel jne.

